

CONTRIBUTIA EPISCOPIEI BUZĂU LA RĂZBOIUL PENTRU CUCERIREA INDEPENDENȚEI DEPLINE A ROMÂNIEI

Dr. CONSTANTIN I. STAN

Dezvoltarea României moderne impunea cu necesitate dobândirea independenței naționale depline, căci dependența țării noastre față de Imperiul Otoman, deși mai mult simbolică în baza tratatelor internaționale încheiate anterior, stânjenea totuși evoluția ei firească pe planul afirmării unei politici ferme interne și externe.

Declansarea crizei balcanice, ca urmare a războaielor din Bosnia și Herțegovina în 1875, a războiului sârbo-turc în 1876 și a ridicării la luptă pentru neamătate a bulgarilor în același an, a creat condiții favorabile proclamării independenței naționale absolute a României, la 9 Mai 1877. Actul consacrat de Parlamentul țării și primit cu imens entuziasm de întregul popor trebuia confirmat pe câmpul de luptă.

Încă de la 4 aprilie 1877 guvernul român încheiasă, de pe poziții de deplină egalitate, cu Rusia o convenție privind modalitățile trecerii armatelor ruse pe teritoriul țării noastre în drumul lor spre frontul din Balcani. Documentul marca începutul colaborării dintre cele două state în războiul ce se anunța¹. După semnarea acestui act, guvernul român a decretat mobilizarea generală a armatei la 6 aprilie 1877². Efectivul total mobilizat a fost de aproximativ 100.000 de oameni, din care trupe destinate să lupte în prima linie 58.700 de militari, iar restul miliții teritoriale. Armata română, chiar în condițiile în care nu se perfectase modalitățile de colaborare militară cu Rusia, era gata de luptă și ca primă acțiune de război a apărât linia Dunării până la concentrarea și trecerea forțelor ruse la sud.

Ofensiva rusă în Balcani, oprirea ei în fața Plevnei, a făcut imperios necesară intervenția armatei române, care la 16 iulie 1877 trecea Dunărea, iar la 10 august

¹ Vezi textul Convenției româno-ruse în „Monitorul Oficial” nr. 91 din 22 aprilie 1877, pp. 2671 — 2672.

² Vezi Documente privind istoria României. Războiul pentru independență (în continuare se vacita D. I. R. — R. I.), vol. II, I Ian - 9 mai 1877, București, Editura Academiei, 1952, p. 127.

primea „botezul focului”, restabilind situația generală a frontului. Evenimentul intrării armatei române efectiv în război, așteptat cu legitimă emoție și deosebit interes de întregul popor, avea să se înscrie ca o nouă pagină glorioasă în lupta pentru neam și păstrarea ființei naționale. Ridicarea în masă a tuturor românilor demonstrează caracterul național și popular al epopeii independenței¹.

În efervescența generală care a cuprins întreaga țară, s-a încadrat și Buzăul încă din primele momente, aducându-și contribuția efectivă pe câmpul de luptă prin fii lui aflați sub arme, precum și prin contribuția benevolă și entuziastă a tuturor categoriilor sociale materializată în bani, colectarea diferitelor produse necesare frontului, cumpărarea de arme, spitalizarea răniților, etc.

Fii Buzăului au fost încorporați în Regimentul 8 dorobanți (batalionul 1 Buzău), Regimentul 6 călărași (escadronul Râmnicul Sărat), în Regimentul 4 călărași din Prahova. Mica unitate de pompieri din localitate a fost transformată într-o secție de artilerie și a fost încadrată în Regimentul 2 Prahova. Aceste unități au participat la operațiile de acoperire a Dunării și la principalele lupte de la Plevna, Rahova, Smârdan, dovedind înalte virtuți ostășești².

Deși statul român a făcut eforturi financiare considerabile pentru dotarea și aprovizionarea armatei, dat fiind starea economică a țării, posibilitățile ei reduse, nu s-a putut realiza integral necesarul de armament, de alimente și alte produse și ca urmare era firesc să se recurgă la sprijinul populației. În asemenea momente grele prin care trecea țara, locuitorii Buzăului au răspuns cu entuziasm, dând încă o dată dovadă de înălțător patriotism și profundă înțelegere a nevoilor statului, contribuind cu toate forțele de care dispuneau.

În primele rânduri ale instituțiilor buzoiene care au sprijinit armata română în acest război a fost și Episcopia Buzău. La începutul lunii mai 1877 în impunătoarea clădire a Seminarului teologic, situat în incinta Episcopiei, a fost instalat un spital militar rus. În oraș au fost încartiruiți cei treizeci de ofițeri medici ruși care deserveau această instituție medicală³. De asemenea în Spitalul Gîrlași, aflat sub patronajul Episcopiei, au fost îngrijiți numeroși soldați răniți pe tot parcursul desfășurării ostilităților. La sfârșitul lunii martie 1878 se mai aflau douăzeci și patru de bolnavi. Spitalizarea acestora s-a făcut în condiții grele, lipseau materialele sanitare, în special bandaje, medicamente, etc., deși conducerea spitalului cerea insistent aducerea lor, îngrijirea răniților români sau ruși fiind în cele din urmă o sarcină pe care și-au asumat-o organele medicale locale⁴.

În același timp, Episcopia Buzău s-a preocupat și de găzduirea unor soldați români. Milicienii însărcinați cu păstrarea liniștii și ordinii în oraș au fost cazarmați

¹ Vezi *Independența Românelor*, București, Editura Academiei, 1977.

² Vezi D. I. R. — R. I., vol. VII, 16 octombrie — 30 noiembrie 1877, 1954, p. 365; Pantelimon Dascălu, *Aspecte ale contribuției militare a Buzăului la războiul de independență*, în „Mousaios”, II/1978, pp. 62 — 64.

³ D. I. R. — R. I., vol., VII, pp. 459 — 460; Dimitrie Gh. Ionescu, *Istoria orașului Buzău*, București, 1979, p. 163.

⁴ Ibidem.

în localul Mănăstirii Banu⁷. Totodată, conducerea Episcopiei a avut în vedere sprijinirea materială a trupelor.

Într-o chemare a P. S. episcopul Inochentie Chițulescu adresată mănăstirilor din subordine la 12 iunie 1877, se arată necesitatea ajutorării forțelor militare românești. „Armata română — sublinia documentul — fiind în război are multă nevoie de ajutoarele și încurajarea noastră a tuturor”. Episcopul Inochentie cheamă, de asemenea, pe toți slujitorii acestor lăcașe de cult „ca pe lângă rugăciunile din toate zilele în biserică pentru biruința contradușmanilor creștinătății să contribuiască din micile lor mijloace spre alinarea durerilor celor răniți în luptă”. În continuare, chemarea indica ca în mănăstiri să se strângă scamă, îmbracaminte, încălțăminte, lenjerie. „Veți spune dar, nota documentul, să se ocupe în mănăstiri cu facerea de scamă, de rufării purtate dar curate, de olandă, care împreună cu alte oferte în bani sau obiecte, după puterea și bunăvoința fiecăruia să le trimiteți Episcopiei cu liste anume de ofertari, spre a le înainta autorităților competente”⁸. Această chemare a avut un larg ecou în rândurile slujitorilor bisericilor și mănăstirilor, unde a început o febrilă activitate de colectare. Documentele, toate listele de oferte dovedesc rodul acestei acțiuni, răspuns la chemarea P. S. Inochentie Chițulescu. Din micile lor economii s-au strâns sume importante de bani⁹ și cantități apreciabile de produse¹⁰. Călugării și călugărițele au donat de la cearșafuri, cămăși, bocanci, ciorapi, până la solnițe, linguri, prosoape, etc. Numai Episcopia Buzău a predat la 27 august 1877 suma de 430 lei, la care s-a adăugat și suma de 300 lei colectată de la celelalte mănăstiri¹¹.

Acțiunea de susținere a războiului de independență a cunoscut o intensitate deosebită după apelul lansat la 7 septembrie 1877 de Mihail Kogălniceanu în care arăta că „avem brațe, dar nu avem puști” și se apela la contribuții voluntare pentru cumpărarea de arme¹². Nevoia de arme moderne, în special de tipul american Peabody, a fost demonstrată de luptele de la Grivița, unde modelele tradiționale cu randament scăzut, au constituit un impediment serios pentru forțele românești în condițiile înzestrării cu armament superior a trupelor inamice.

Încă înainte de lansarea chemării guvernului, la 1 septembrie 1877, cetățenii orașului au hotărât strângerea sumelor necesare cumpărării a 2000 de puști Peabody. Cu acest prilej, s-a ales un comitet însărcinat cu strângerea banilor, având în frunte pe Grigore Monteoru, un fruntaș politic local¹³.

⁷ Arhivele statului Buzău (în continuare Arh. St. Buzău), fond Episcopia Buzău, dosar 175/1877, fila 13.

⁸ Ibidem, dosar 174/1877, fila 1.

⁹ Ibidem, fila 4, 9.

¹⁰ Ibidem, fila 12.

¹¹ Ibidem, fila 20.

¹² Cf. România în războiul de independență 1877 — 1878, București, Editura militară, 1977, p. 350.

¹³ „Românul”, din 2 septembrie 1877; Istoria României, vol. IV, București, Editura Academiei, 1964, p. 609; Vezi și Valeriu Nicolescu, Contribuții buzăvene la războiul de independență, „Școala buzăvenă”, Buzău, 1977, p. 72.

Răspunzând favorabil angajamentului luat, Episcopia Buzău s-a preocupat de sprijinirea financiară a acestei acțiuni. Chiar în aceeași zi episcopul de Buzău trimite o adresă preoților, călugărilor și călugărițelor din subordine, arătând că în situația grea în care se află țara, nevoia de armament este foarte acută. „Cunoașteți strâmtoarea casei statului în acest timp de grele încercări pentru țară, știți nevoia ce armata are de arme, precum și apelul ce în toată țara se face la generozitatea binevoitorilor cetățeni ca să contribuie fiecare cu cât poate în acest scop”. În final, apelul cheamă pe toți slujitorii bisericilor și mănăstirilor, pe enoriași să contribuie la cumpărarea de arme, „fiecare cu cât poate”, iar „clericii care nu dispun de bani pot contribui și cu orice fel de produse sau obiecte ce s-ar putea îndată vinde și preface în bani, care se vor preda Episcopiei”¹⁴. La aflarea acestui apel, protoeria districtului Râmnicul Sărat a acordat 164 de lei, cea a districtului Buzău suma de 575 de lei. La rândul lor, cei douăzeci și patru de preoți din orașul Buzău au oferit 715 lei. Totalul sumelor oferite de Episcopia buzoiană pentru cumpărarea de arme s-a ridicat la importanta sumă de 2414 lei¹⁵.

Listele de subscripție pentru procurarea de arme, s-au închis la Buzău în ziua de 20 noiembrie, totalizând suma de 139 417 lei, cu mult superioară celei propuse, având în vedere că o pușcă costa 60 lei¹⁶.

Unii clerici au cerut să meargă pe front. Printre multele cereri adresate prefectului în acest scop de slujitori ai bisericii, amintim cazul arhimandritului Calinic Popovici, starețul schitului Nifon, care s-a oferit „cu toată bunăvoința a merge în mijlocul luptătorilor”, unde voia să pună „toată activitatea pentru a încuraja și a face rugăciunile religioase în calitate de preot”. El motiva această atitudine prin faptul că „proclamarea independenței este o hotărâre de mult dorită de fii României, iar țara liberă și independentă nu poate sta fără luptă”, iar mai departe voluntarul stareț considera că „România are astăzi trebuință de concursul și brațul fiecărui român”¹⁷.

Eforturile materiale întreprinse de Episcopia Buzău au fost apreciate elogios de autoritățile locale. Într-o scrisoare adresată de prefectul județului Buzău P. S. Inochentie Chițulescu, se dă o înaltă considerație acțiunilor întreprinse, arătându-se: „Ofrandele cuprinse în adresa Prea Sfinției Voastre, primindu-se am onoarea în numele guvernului a vă exprima Prea Sfinte mulțumirile mele pentru sentimentele patriotice de care ați fost animați, rugându-vă a binevoi să dispuneți să se exprime asemenea mulțumiri persoanelor cuprinse în lista primită cu citata Prea Sfinției Voastre adresă”¹⁸.

¹⁴ Vezi Arh. St. Buzău, fond Episcopia Buzău, dosar 175/1877, fila 1.

¹⁵ Ibidem, fila 3.

¹⁶ „Dorobanțul”, din 5 martie 1878; Gabriel Cocora, *Pentru libertate și unitate. Studii, articole și documente de istorie buzoiană*, București, 1983, p. 97.

¹⁷ Vezi D. I. R. — R. I., vol. III, p. 94; *Pagini din lupta pînă la războiul român pentru independență națională 1877 — 1878*, București, Editura politică, 1967, pp. 118 — 119; Vezi și Gabriel Cocora, *Op. cit.*, pp. 99 — 100.

¹⁸ Arh. St. Buzău, fond Episcopia Buzău, dosar 174/1877, fila 38.

În afară de acest ajutor material deosebit de prețios, slujitorii Episcopiei Buzău au acordat și sprijin spiritual, neprecupețit, prin slujbe numeroase făcute în Catedrală prin care au contribuit la ridicarea moralului luptătorilor care se pregăteau să plece pe front și al populației care aștepta îngrijorată vești acasă. La una dintre acestea ținută la 30 noiembrie 1877 în cinstea căderii Plevnei, au participat și reprezentanții autorităților locale¹⁹.

Toată această activitate a Episcopiei Buzău în scopul sprijinirii eforturilor întregului popor pentru victoria finală pe câmpul de luptă are prin urmare un profund caracter patriotic. Ea se înscrie în larga acțiune organizată și pe plaiurile buzoiene, precum și în marele front care a fost întreaga țară, în anii războiului pentru neatâmare.

¹⁹ Constantin G. Dumitrescu, *Material documentar privind viața orașului Buzău*, vol. II, p. 384. (Lucrarea se află în manuscris la Arh. St. Buzău).